

POSTANOWIENIE

22 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Małgorzata Manowska

na posiedzeniu niejawnym 22 października 2025 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku T.W.

z udziałem B.W., W.W. i E.W.

o podział majątku wspólnego i dział spadku,

na skutek skargi kasacyjnej B.W.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Tarnowie

z 29 marca 2024 r., I Ca 520/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

(R.N.)

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 20 lipca 2022 r. Sąd Rejonowy w Tarnowie w pkt. I ustalił skład spadku i majątku dorobkowego C.W. i G.W., a w pkt. II dokonał podziału majątku wspólnego i działu spadku po G.W. i C.W., w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy T.W., uczestniczce A.W. i uczestniczce B.W. m.in. liczne, szczegółowo opisane w tym postanowieniu, nieruchomości.

Od postanowienia Sądu I instancji apelację wniosła uczestniczka B.W., kwestionując podział majątku wspólnego i dział spadku po G.W. i C.W. Apelację uczestniczki Sąd Okręgowy w Tarnowie postanowieniem z 29 marca 2024 r. uwzględnił w nieznacznym zakresie.

Od postanowienia Sądu II instancji skargę kasacyjną wniosła uczestniczka B.W., wskazując na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, wskazując jednocześnie jako podstawę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Zdaniem skarżącej, wskazane zagadnienie dotyczy art. 1044 k.c. i polega na ustaleniu czy aby dokonać przyznania przedmiotu należącego do spadku jako współwłasność w określonych częściach ułamkowych konieczne jest aby podstawą rozstrzygnięcia był zgodny wniosek stron w tym zakresie, czy też wystarczającym jest aby takowy wniosek został złożony przez dwóch lub więcej spadkobierców przy czym sąd nie będzie związany jego treścią i może wydać rozstrzygnięcie także w sytuacji gdy stanowiska stron są sprzeczne.

Jednocześnie skarżąca wskazała, że skarga jest oczywiście uzasadniona, gdyż w przypadku, gdyby nie doszło do naruszenia prawa, a Sądy I i II instancji zastosowały w sposób prawidłowy wskazany przepis, to w niniejszej sprawie zapadłoby odmienne rozstrzygnięcie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżącego obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ograniczenie ilości przesłanek, wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. ma zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej sprawie skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a nie jest przecież jego zadaniem dokonywanie korekty

ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa, przywołanie przyczyny kasacyjnej unormowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga poprawnego zidentyfikowania problemu, w tym odniesienia go do konkretnych przepisów. Konieczne jest także przedstawienie argumentów prowadzących do rozbieżnych ocen danego zagadnienia (postanowienie SN z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01). Istotność problemu prawnego wyraża się w tym, że ma on znaczenie precedensowe dla rozstrzygania podobnych spraw lub rozwoju jurysprudencji (postanowienie SN z 23 marca 2012 r., I CSK 496/11). Obowiązkiem wnoszącego skargę jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie SN z 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14).

Natomiast powołanie się na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wskazania przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości, określenia zakresu koniecznej wykładni, wykazania, że wątpliwości interpretacyjne mają poważny charakter i wymagają zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy, a jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (zob. np. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08; z 15 kwietnia 2021 r., IV CSK 617/20).

Z kolei powołując się na przesłankę oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), strona powinna przedstawić stosowną argumentację prawną zmierzającą do wykazania kwalifikowanego, ewidentnego naruszenia wskazanych przez nią przepisów prawa, możliwego do stwierdzenia bez merytorycznej analizy zaskarżonego wyroku oraz podstaw kasacyjnych (zob. m.in.

postanowienia SN z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49 i z 11 sierpnia 2011 r., IV CSK 163/11).

Skarżąca oparła swój wniosek o przyjęcie niniejszej skargi kasacyjnej do rozpoznania jednocześnie na trzech podstawach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 oraz 4 k.p.c. Jednak w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że między przesłankami przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z art. 398⁹ § 1 pkt 1i z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zachodzi relacja logicznego wykluczania się (zob. m.in. postanowienia SN: 23 stycznia 2025 r., I CSK 4077/23, 6 marca 2025 r., I CSK 2314/24, 15 kwietnia 2025 r., I CSK 441/25).

Skarga kasacyjna nie spełnia przesłanek przyjęcia jej do rozpoznania. Kwestie podnoszone przez skarżącą były przedmiotem rozstrzygnięć Sądu Najwyższego. W doktrynie podkreśla się, że dopuszczalność zniesienia współwłasności przez przyznanie rzeczy wspólnej lub jej części na współwłasność kilku dotychczasowym współwłaścicielom może być uzasadniona przez zastosowanie do zniesienia współwłasności w drodze analogii art. 1044 k.c. Warunkiem niezbędnym dopuszczalności takiego zniesienia współwłasności jest wyrażenie nań zgody przez wszystkich współwłaścicieli, którzy mają nadal pozostać w niepodzielności. Za tym stanowiskiem przemawia treść art. 210 k.c., zgodnie z którym każdy współwłaściciel ma prawo żądać całkowitej likwidacji w stosunku do niego wężła współwłasności, jak i treść art. 1044 k.c. zwłaszcza, że nie istnieje usprawiedliwiona racja prawna, która by przemawiała za odmiennym traktowaniem pod tym względem postępowania o zniesienie współwłasności i o dział spadku, szczególnie, że oba te postępowania zostały w znacznym stopniu zharmonizowane i mogą toczyć się łącznie (postanowienie SN z 16 listopada 1993 r., I CRN 176/93). Ponadto art. 211 k.c. dotyczy sądowego zniesienia współwłasności na żądanie każdego ze współwłaścicieli, przyznając współwłaścicielom roszczenie o zniesienie wspólności. Kodeks cywilny zakłada, że współwłasność w częściach ułamkowych stanowi stan tymczasowy, przejściowy, zaś żaden ze współwłaścicieli nie powinien być zmuszany wbrew własnej woli do pozostawania we wspólności z innymi osobami (postanowienie SN z 6 maja 2021 r., V CSKP 29/21).

Skarga nie jest też oczywiście uzasadniona. Skarżąca w istocie kwestionuje rozstrzygnięcia sądów *meriti*, gdyż twierdzi, że na skutek wadliwości w stosowaniu przepisów prawa materialnego zapadło rozstrzygnięcie oddalające apelację uczestniczki, co jest daleko niewystarczające, aby uznać, że przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zostały w sposób właściwy wykazane.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

Małgorzata Manowska

(M.M.)

[SOP]